

**PASIŪLYMAS
DĖL VARTOJIMO KREDITO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIP-1315**

Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys
Straipsnis	Straipsnio dalis	Punktas	
3	2	12	<p>Argumentai: Šiuo metu dalį taip vadinamų „greitųjų kreditų“ sudaro paskolos, kurioms netaikomos LR Civilinio kodekso nuostatos dėl vartojimo kreditų. Nesant specialaus ir griežto reguliavimo, tokių „greitųjų kreditų“ teikėjams atsirado galimybė nustatinėti ypač dideles palūkanas ir delspinigius, nepateikinti vartotojams išsamios informacijos apie paskolų sąlygas, riboti galimybę nutraukti paskolos sutartis bei taikyti kitas nesąžiningas paskolų sąlygas. Priėmus Vartojimo kredito įstatymą, į įstatymo reguliavimo sritį pateks ir „greitieji kreditai“, kurių teikimo kontrolės kiti teisės aktai nenumato. Tačiau projekto 3 straipsnio 2 dalis numato atvejus, kai šis įstatymas netaikomas. Vertinant šiuos atvejus atkreiptinas dėmesys, kad vartotojams teikiamų kreditų rūšys, būdai ir sąlygos yra labai įvairios: pavyzdžiui, kreditai gali būti teikiami iki 1 mėnesio, o pirmą kartą imant – neatlygintinai. Siekiant išvengti aukščiau aptartos situacijos, kuomet dalies „greitųjų kreditų“ teikimo nekontroliuoja jokie specialūs teisės aktai ir atsiranda galimybė piktnaudžiauti nustatant vartotojams nesąžiningas sąlygas, siūlau kai kurių išimčių, kuomet Vartojimo kredito įstatymas netaikomas, atsisakyti.</p> <p>Pasiūlymas: 3 straipsnio 2 dalies 12 punktą išbraukti: „12) kredito sutartims, pagal kurias kredito gavėjas nemoka jokių palūkanų ir jokių kitų mokesčių, bei kredito sutartims, pagal kurias kreditas turi būti gražintas per tris mėnesius, taikant nedidelius mokesčius.“</p>
5	2	14	<p>Argumentai: Projekto 14 straipsnyje numatyta vartotojo teisė per tam tikrą laiką atsisakyti kredito sutarties (nutraukti sutartį) yra viena svarbesnių vartotojo teisių. Tačiau kai kurie kiti projekto straipsniai numato, jog ši teisė gali būti ir nesuteikiama. Siūlau vartotojo teisės atsisakyti kredito sutarties (nutraukti sutartį) neriboti. Be to, atkreiptinas dėmesys į praktikoje pasitaikančius kredito davėjų bandymus apriboti šią teisę netiesiogiai. Atsižvelgiant į tai, siūlau uždrausti bet kokias galimybes šią teisę dirbtinai suvaržyti.</p> <p>Pasiūlymas: 5 straipsnio 2 dalies 14 punkte išbraukti žodį „ar“ ir šį punktą išdėstyti taip: „14) ar suteikiama teisė atsisakyti vartojimo kredito sutarties;“</p>

10	2	15	<p>Pasiūlymas: 10 straipsnio 2 dalies 15 punkte išbraukti žodžius „buvimas ar nebuvimas“ ir šį punktą išdėstyti taip: „15) teisės atsisakyti vartojimo kredito sutarties buvimas ar nebuvimas, šios teisės įgyvendinimo tvarka, taip pat informacija apie kredito gavėjo pareigą gražinti išmokėtą vartojimo kredito sumą ir sumokėti palūkanas 14 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytais atvejais;”</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 14 straipsnį nauja 6 dalimi: „6. Šiame straipsnyje numatyta kredito gavėjo teisę atsisakyti sutarties draudžiama suvaržyti papildomais įpareigojimais, įmokomis arba bet koku kitu būdu ją apriboti ar panaikinti, išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus.”</p> <p>2.4. Pasiūlymas: 2 priedo 2.4. punkto lentelės pirmame langelyje išbraukti žodžius „Taip/ne“ ir šią lentelės dalį išdėstyti taip:</p> <table border="1" data-bbox="437 792 1449 945"> <tr> <td data-bbox="437 792 935 945">Teisė atsisakyti sutarties Kredito gavėjo teisė per 14 kalendorinių dienų atsisakyti vartojimo kredito sutarties.</td> <td data-bbox="935 792 1449 945">Taip/ne</td> </tr> </table> <p>2.6.2. Pasiūlymas: 3 priedo 2.6.2. punkto lentelės pirmame langelyje išbraukti žodžius „Taip/ne“ ir šią lentelės dalį išdėstyti taip:</p> <table border="1" data-bbox="437 1128 1449 1424"> <tr> <td data-bbox="437 1128 935 1424">Teisė atsisakyti sutarties Kredito gavėjo teisė per 14 kalendorinių dienų atsisakyti vartojimo kredito sutarties. Naudojimasis teise atsisakyti sutarties</td> <td data-bbox="935 1128 1449 1424">Taip/ne [Praktiniai nurodymai, susiję su naudojimusi teise atsisakyti vartojimo kredito sutarties, nurodant, <i>inter alia</i>, adresą, kuriuo turėtų būti siunčiamas pranešimas apie teisę atsisakyti sutarties; nesinaudojimo šia teise pasekmes]</td> </tr> </table>	Teisė atsisakyti sutarties Kredito gavėjo teisė per 14 kalendorinių dienų atsisakyti vartojimo kredito sutarties.	Taip/ne	Teisė atsisakyti sutarties Kredito gavėjo teisė per 14 kalendorinių dienų atsisakyti vartojimo kredito sutarties. Naudojimasis teise atsisakyti sutarties	Taip/ne [Praktiniai nurodymai, susiję su naudojimusi teise atsisakyti vartojimo kredito sutarties, nurodant, <i>inter alia</i> , adresą, kuriuo turėtų būti siunčiamas pranešimas apie teisę atsisakyti sutarties; nesinaudojimo šia teise pasekmes]
Teisė atsisakyti sutarties Kredito gavėjo teisė per 14 kalendorinių dienų atsisakyti vartojimo kredito sutarties.	Taip/ne						
Teisė atsisakyti sutarties Kredito gavėjo teisė per 14 kalendorinių dienų atsisakyti vartojimo kredito sutarties. Naudojimasis teise atsisakyti sutarties	Taip/ne [Praktiniai nurodymai, susiję su naudojimusi teise atsisakyti vartojimo kredito sutarties, nurodant, <i>inter alia</i> , adresą, kuriuo turėtų būti siunčiamas pranešimas apie teisę atsisakyti sutarties; nesinaudojimo šia teise pasekmes]						
5	1		<p>Argumentai: Nors sąvoka „protingas terminas“ teisės aktuose yra vartojama, tačiau kredito gavėjo teisės pagal Vartojimo kredito įstatymą būtų saugomos labiau, jeigu šis įstatymas nustatytų aiškų minimalų terminą, skirtą kredito gavėjui susipažinti su informacija ir tokiu būdu apsauganti jį nuo skubotų bei neapgalvotų sprendimų.</p> <p>Pasiūlymas: 5 straipsnio 1 dalyje po žodžio „informacija“ įrašyti žodžius „ir ne trumpesni kaip 24 valandos“ ir šį punktą išdėstyti taip: „1. Per protingą terminą, pakankamą susipažinti su pateikta informacija ir ne trumpesni kaip 24 valandos, iki vartojimo kredito sutarties sudarymo kredito davėjas (kredito tarpininkas), remdamasis kredito davėjo siūlomomis vartojimo kredito sąlygomis bei atsižvelgdamas į kredito gavėjo nurodytus prioritetus ir pateiktą informaciją, pateikia kredito gavėjui informaciją tam, kad jis galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas</p>				

6	1	<p>priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl vartojimo kredito sutarties sudarymo. Ši informacija raštu arba kitoje patvarioje laikmenoje pateikiama naudojant šio įstatymo 2 priede pateikiamą „Standartinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą.”</p> <p>Pasiūlymas: 6 straipsnio 1 dalyje po žodžio „informacija“ įrašyti žodžius „ir ne trumpesnį kaip 24 valandos“ ir šį punktą išdėstyti taip: „1. Per protingą terminą, pakankamą susipažinti su pateikta informacija ir ne trumpesnį kaip 24 valandos, iki vartojimo kredito sutarties, nurodytos šio įstatymo 3 straipsnio 3, 5 ir 6 dalyse, sudarymo kredito davėjas (kredito tarpininkas), remdamasis kredito gavėjo siūlomomis kredito nuostatomis ir sąlygomis bei kredito gavėjo pareikštais pageidavimais ir pateikta informacija, pateikia kredito gavėjui informaciją, kurios reikia, kad jis galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl vartojimo kredito sutarties sudarymo.”</p>
5	6	<p>Argumentai: Šiuo metu neretai „greitųjų kreditų“ teikėjai iki sutarties sudarymo nepateikia vartotojams išsamios informacijos apie kredito sutarčių sąlygas. Tokiu būdu vartotojai prieš nusprenddami sudaryti vartojimo kredito sutartį negali tinkamai įvertinti visų teisinių finansinių šio veiksmo pasekmių. Pažymėtina, kad praktikoje tai viena iš dažniausių priežasčių, dėl kurių vartotojai kreipiasi į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą. Projekto 5 straipsnio 1 dalis, numatanti kredito davėjo prievolę pateikti informaciją iki sutarties sudarymo, šią teisinę spragą tuėtų išspręsti. Tačiau šio straipsnio 6 dalis ir 6 straipsnio 7 dalis numato išimtis, kad sudarant kredito sutartį nuotolinio ryšio priemonėmis informaciją galima pateikti po kredito sutarties sudarymo. Siūlau atsisakyti šios išimties, t.y. įtvirtinti visais atvejais vienodą vartotojo teisę gauti informaciją iki sutarties sudarymo.</p> <p>Pasiūlymas: 5 straipsnio 6 dalį išbraukti: „6. Jeigu vartojimo kredito sutartis buvo sudaryta kredito gavėjo pageidavimu naudojant nuotolinio ryšio priemones, kuriomis informacijos, nurodytos šio straipsnio 2 dalyje, pateikti neįmanoma, taip pat šio straipsnio 5 dalyje nurodytu atveju, kredito davėjas iš karto po vartojimo kredito sutarties sudarymo pateikia kredito gavėjui ikisutartinę informaciją, naudodamas šio įstatymo 2 priede nurodytą „Standartinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą.”</p>
6	7	<p>Pasiūlymas: 6 straipsnio 7 dalį išbraukti: „7. Jeigu vartojimo kredito sutartis buvo sudaryta kredito gavėjo pageidavimu naudojant nuotolinio ryšio priemones, kuriomis informacijos, numatytos šio straipsnio 2 ir 3 dalyse, pateikti neįmanoma, įskaitant šio straipsnio 4 dalyje nurodytus atvejus, kredito davėjas iš karto po vartojimo kredito sutarties sudarymo, vykdydamas savo išipareigojimą pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis, suteikia informaciją apie vartojimo kredito sutartį pagal šio įstatymo 10 straipsnyje nustatytus reikalavimus.”</p>

8	1	<p>Argumentai: Atsakingo skolinimo principo įgyvendinimas (kreditus imančių vartotojų mokumo įvertinimas) yra viena spręstinių „greitųjų kreditų“ srities problemų. Projekto 20 straipsnio 2 dalies 3 punktą numato, jog kredito davėjai privalo turėti vartotojų mokumo vertinimo taisykles. Tam, kad minėtosios taisyklės nebūtų tik formalus dokumentas ir realiai atliktų joms skirtą funkciją, siūlau nustatyti, kad vartotojų mokumo vertinimo taisyklės rengiamos ne laisvai kredito davėjų nuožiūra, bet pagal Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nustatytas taisykles. Be to, siūlau vienareikšmiškai nustatyti, kad netinkamas mokumo vertinimas nėra tik kredito gavėjo rizikos klausimas, o užtraukia įstatymų nustatytą atsakomybę.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 8 straipsnio 1 dalį antru ir trečiu sakiniais ir šią dalį išdėstyti taip: „1. Prieš sudarant vartojimo kredito sutartį kredito davėjas, vadovaudamasis atsakingo skolinimo principu, privalo įvertinti kredito gavėjo mokumą remdamasis pakankama informacija, gauta iš kredito gavėjo, ir prireikus kredito gavėjo sutikimu atlikęs patikrinimą duomenų bazėje, naudojamoje mokumui vertinti. Vartotojų mokumo įvertinimo taisyklių rengimo tvarką nustato Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba. Kredito davėjai, pažeidę šio straipsnio reikalavimus, atsako šio įstatymo nustatyta tvarka.”</p>
10	1	<p>Argumentai: Nuotolinio ryšio priemonių naudojimas supaprastina kredito sutarties sudarymą, tačiau tuo pačiu sudaro prielaidas (savotiškai „skatina“) priimti skubotus sprendimus. Kredito gavėjas būtų labiau apsaugotas nuo skubotų ir neapgalvotų sprendimų, jeigu vartojimo kredito sutartis būtų sudaroma ne nuotolinio ryšio priemonėmis, bet įprastine tvarka, t.y. surašant vieną šalių pasirašomą dokumentą.</p> <p>Pasiūlymas: 10 straipsnio 1 dalyje išbraukti žodžius „arba patvarioje laikmenoje“, po žodžio „raštu“ įrašyti žodį „surašant vieną šalių pasirašomą dokumentą“ ir šią dalį išdėstyti taip: „1. Vartojimo kredito sutartis sudaroma raštu, arba patvarioje laikmenoje surašant vieną šalių pasirašomą dokumentą. Vartojimo kredito sutarties šalys turi gauti po vieną vartojimo kredito sutarties egzempliorių.”</p>
10		<p>Argumentai: Galimybė „greitąjį kreditą“ gauti naktį (ypač kai kreditą siekia gauti asmuo, apsvaigęs nuo alkoholio, narkotinių ar psichotropinių medžiagų) kelia abejonių, ar kreditą imantis asmuo sugeba tinkamai suprasti kredito sutarties sąlygas bei teisingai įvertinti teises finansines šio veiksmo pasekmes. Tikėtina, kad asmuo nusprendęs sudaryti kredito sutartį naktį, tai daro dažniausiai ne dėl kažkokių aplinkybių, lėmusių staigų, gyvybiškai svarbų lėšų trūkumą, o paprastai dėl kitų priežasčių, kurios susijusios su pramogomis ar pan. Siūlau apriboti galimybę teikti vartojimo kreditus nakties metu.</p>

		<p>Pasiūlymas: 10 straipsnio pavadinime išbraukti žodį „ir“, įrašyti žodžius „ir sudarymo laikas“, ir šio straipsnio pavadinimą išdėstyti taip: „10 straipsnis. Vartojimo kredito sutarties forma, ir turinys ir sudarymo laikas“.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 10 straipsnį nauja 8 dalimi: „8. Vartojimo kredito sutartis negali būti sudaroma nakties metu (nuo 22 val. iki 6 val.)“</p>
10		<p>Argumentai: Įvairūs kredito gavėjui taikomi „paslėpti“ mokesčiai bei ypač didelės netesybos už pavėluotą kredito grąžinimą yra viena aktualiausių „greitųjų kreditų“ srities problemų. Neretai šie mokesčiai sudaro dideles sumas, kurių kredito gavėjas prieš paimdamas kreditą nesugeba tinkamai įvertinti ir apskaičiuoti. Pažymėtina, kad praktikoje tai viena iš dažniausių priežasčių, dėl kurių vartotojai kreipiasi į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą. Kredito gavėjui būtų lengviau įvertinti savo galimybes, jeigu įstatymai nustatytų aiškų maksimalų visų galimų mokesčių bei netesybų dydį.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 10 straipsnį nauja 9 dalimi: „9. Bendra vartojimo kredito kaina, neįskaitant vartojimo kredito palūkanų, kartu su pavėluotų mokėjimų atveju taikomomis netesybomis bei kitais mokesčiais negali viršyti 10 procentų vartojimo kredito sumos.“</p>
11		<p>Argumentai: „Greitieji kreditai“ neretai teikiami ypač didelėmis palūkanomis. Tai taip pat viena aktualiausių „greitųjų kreditų“ srities problemų. Tinklapiu www.pigiausiaskreditas.lt duomenimis mažiausia metinė įvairių kredito davėjų taikoma kreditų palūkanų norma yra 67,46 %, vidutinė metinė palūkanų norma - 268,06 %, o didžiausia metinė palūkanų norma – 821,98 %. Tokios palūkanos gali būti pripažintos nesąžiningomis vartotojo atžvilgiu bendra LR Civilinio kodekso bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Tačiau kredito gavėjų teisės būtų saugomos labiau, jeigu įstatymai nustatytų aiškų maksimalų vartojimo kredito palūkanų dydį, panaikinantį bet kokias prielaidas ginčams. Tokia praktika yra taikoma kai kuriose Europos šalyse (pvz.: Prancūzijoje, Italijoje, Vokietijoje, Čekijoje, Estijoje), kur palūkanos negali būti didesnės atitinkamai kaip 30 procentų, 50 procentų, 100 procentų ar 3 kartus už vidutines bankų palūkanas.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 11 straipsnį nauja 3 dalimi: „3. Metinė vartojimo kredito palūkanų norma negali būti didesnė daugiau kaip tris kartus už komercinių bankų vidutinę metinę palūkanų normą, galiojusią vartojimo kredito sutarties sudarymo momentu.“</p>

20			<p>Argumentai: Tikslinga griežčiau kontroliuoti kredito teikėjo skolinamų lėšų kilmę bei lėšų perskolinimo galimybes.</p> <p>Pasiūlymas: 20 straipsnio pavadinime po žodžio „sąrašas“ įrašyti žodžius „ir kredito davėjų veiklos licencijavimas“, ir šio straipsnio pavadinimą išdėstyti taip: „20 straipsnis. Viešasis kredito davėjų sąrašas ir kredito davėjų veiklos licencijavimas“.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 20 straipsnį nauja 11 dalimi:: „11. Teisę verstis vartojimo kredito teikimo veikla, kai bendra teikiamo vartojimo kredito bei kitų bet koku būdu skolinamų lėšų suma viršija kredito davėjo nuosavo kapitalo dydį, kredito davėjas turi tik gavęs licenciją. Vartojimo kredito teikimo veiklos licencijavimo taisyklės, vadovaudamasi šiuo įstatymu, Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymų ir Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.“</p>
----	--	--	--

Teikia:

Seimo narė

Agnė Zuokienė

